ZAFER GAYE DEĞİLDİR

(MUSTAFA KEMÂL'DEN ATATÜRK'E)

(Bir Senaryo Denemesi)

Tarık Buğra

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1567
EDEBÎ ESERLER: 821

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-605-155-980-3

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu—İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 — Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Ayşegül Büşra Paksoy

Kapak Tasarımı: GNG Tanıtım

Dizgi—Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: ANA BASIN YAYIN GIDA İNŞ.SAN.VE.TİC.A.Ş
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk. Güven İş Merkezi No:6/13, Bağcılar/İstanbul
Sertifika Numarası: 20699 Tel: (0212) 446 05 99

İstanbul— 2020

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Tarık Buğra (d. Akşehir, 2 Eylül 1918— ö. İstanbul, 26 Şubat 1994); Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının en önemli yazarlarından olan Tarık Buğra ilk ve orta tahsilini Akşehir'de tamamladı. Konya Lisesi'ni bitirdi (1936). Çeşitli aralıklarla İstanbul Üniversitesi'nin Tıp, Hukuk ve Edebiyat fakültelerinde ikişer üçer yıl okuyup vazgeçti. Akşehir'de çıkardığı *Nasrettin Hoca* gazetesi ile gazeteciliğe başladı. İstanbul'a gelince *Milliyet*, *Yeni İstanbul*, *Haber* ve *Tercüman* gazetelerinde fıkralar yazdı, sanat sayfaları düzenledi. Haftalık *Yol* dergisini çıkardı.

Tarık Buğra, gazetecilikle olan ilgisini 1983 yılı sonuna kadar devam ettirdi. Gazete yazılarının değişik ve kendine has özellikleri vardır. Hiçbir zaman basmakalıp düşünce ve ideolojilerin takipçisi olmamıştır. Zaman zaman dil, edebiyat ve sanat konularına da yer verdiği bu yazılarında hür, bağımsız ve meseleler karşısında tarafsız bir yazar olma vasfını kaybetmemiştir.

Tarık Buğra, edebiyat dünyasına küçük hikâyelerle girdi. Cumhuriyet gazetesinin açtığı bir yarışmada "Oğlumuz" adlı hikâyesi ile ikinci olması, onun için bir dönüm noktası olmuştur. Daha sonra *Çınaraltı* ve *İstanbul* dergilerinde hikâyeler yazmaya devam etti. Bu hikâyeler kronolojik bir sıra ile incelendiğinde ilk dikkati çeken şeyin, yazarın bir acemilik/çıraklık dönemi olmayışıdır. Hemen her yazarda takip edilen zaman içinde ustalaşma, Tarık Buğra'da görülmez. O, daha ilk hikâyesinde usta bir yazar olduğunu ortaya koymuştur. Hikâyelerinde daha çok yakın çevre, aile hayatı, sevda ilişkileri, küçük kasaba intibaları gibi ferdî ve dar çerçeveli konular göze çarpar. Tarık Buğra olay değil, atmosfer hikâyecisidir.

Roman dünyamızda Tarık Buğra'ya sağlam ve sarsılmaz bir yer sağlayan eseri hiç şüphesiz *Küçük Ağa*'dır. Bu eserde ve bunun devamı olan *Küçük Ağa Ankara'da* ve *Firavun İmanı* romanlarında Millî Mücadele ilk defa değişik bir açıdan ele alınmıştır. Daha çok devletin resmi görüşünden hareket eden Kurtuluş Savaşı romanlarının tam aksine bu üç romanda meseleler, insan/millet açısından ele alınmış, yeni ve doğru bir yorumla ortaya konulmuştur. Bu roman "tarihî açıdan Millî Mücadele'de insanın yeri, milletin yeri nedir?" sorularının cevaplarını araştırır.

Yazar, *Yağmur Beklerken* romanında Serbest Fırka denemesinin, *Gençliğim Eyvah*'da ise 1970'li yıllarda Türkiye'nin bir numaralı meselesi haline gelen anarşi olaylarının değişik yönlerini,

perde arkasını tasvir ve tahlil eder. Tarık Buğra, *Osmancık* romanı ile de, Osmanlı devletinin kuruluş yıllarını anlatmıştır. Bu eserde de cihan devletini kuran irade, şuur ve karakterin tahlili vardır.

Tarık Buğra, roman kahramanlarını idealize etmez. Onun romanlarındaki bütün tipler tabiîdir. İnsanı, en gerçek ve inkâr edilemez yanından —mizacından— ve insanın en soylu duygusundan —hüzünlerinden— ele almıştır. Bu özellikleriyle Tarık Buğra, realizmin Türk romancılığındaki en usta yazarlarından birisidir. Tarık Buğra'da belli ve kalıplaşmış bir fikri ispatlama, yorumlama ve propogandasını yapma endişesi yoktur. O, romanı, roman olarak düşünür. Tarık Buğra'yı bugün ve gelecekte sarsılmaz yapan özellik onun bu tutumudur. Ona göre roman, hatta sanat "kâinatı ve insanları bir mizaca göre yeniden yaratmaktır." Bu açıdan bakılınca Tarık Buğra, bir tahlil ustası olarak göze çarpar. Onun bazı romanlarında insan, bazılarında mesele ön plândadır, fakat ikisi de her zaman dengelidir. Tarık Buğra roman ve tiyatro gibi yarına kalıcı eserlerin en mükemmel kültür Türkçesi ile yazılacağını savunmuştur. Sanat eseri için her türlü basmakalıbı reddeden bağımsız bir sanat anlayışını benimsemiş olan Tarık Buğra, güzel Türkçesi, canlı ve yoğun üslûbu, derin tipleri ile Türk hikâye, tiyatro ve roman yazarlarının başında yer almıştır.

Eserleri: ***Hikâye:*** Oğlumuz (1949), Yarın Diye Bir Şey Yoktur (1952), İki Uyku Arasında (1954), Hikâyeler (1964, yeni ilavelerle 1969) ***Tiyatro:*** Ayakta Durmak İstiyorum, Akümülatörlü Radyo, Yüzlerce Çiçek Birden Açtı (1979) İbiş'in Rüyası, Bir Ben Vardır Benden İçeri, Güneş ve Arslan ***Gezi Yazıları:*** Gagaringrad (Moskova Notları) (1962), ***Fıkra ve Deneme:*** Gençlik Türküsü (1964), Düşman Kazanmak Sanatı (1979), Bu Çağın Adı (1990), Politika Dışı (1992). ***Roman:*** Siyah Kehribar (1955), Küçük Ağa (1964), Küçük Ağa Ankara'da (1966), İbiş'in Rüyası (1970), Firavun İmanı (1976), Gençliğim Eyvah (1979), Dönemeçte (1980), Yalnızlar (1981), Yağmur Beklerken (1981), Osmancık (1983). ***Senaryo ve oyunu:*** Sıfırdan Doruğa—Patron (1994).

1990'lı yıllar yalnız Türkiye toplumunda değil, tüm dünya coğrafyasında da ilginç oluşumların ve onlara bağlı gelişmelerin yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemde Bakanlığımın politikasının özünü, demokratikleşme çabalarının toplumumuzda yaygınlaştırılması oluşturmaktadır. Çoğulcu, katılımcı, çağı yakalamış insanların ürünleri ile bütünleşmiş bir kültür politikası temellendirilmesi amaçlanmıştır.

İnsanlığın geçirdiği büyük dönüşümlerin ve değerlerin arkasındaki kavramlar "Kitap" ve "Okumak"tır. Ne görselliğin gücü ne de iletişimin durmak bilmeyen teknolojik gelişmeleri, bu iki kavramın insanlara özgü haz duygusu nedeniyle hiçbir zaman önemini yitirtemeyecek, özelliği ve önemi dünya durdukça sürüp gidecektir.

İnsanlar günlük yaşama biçimleri, dünyadaki olumlu olumsuz gelişmeler, etkileşimler, olaylar, üzüntüler ve sevinçler içinde düşünce üretip kendilerini yenileyecekler ve bu çabadan da hiçbir zaman vazgeçemeyeceklerdir.

Bütün bu somut gerçeklerin yanında, karşımızda fazla değiştiğini söyleyemeyeceğimiz diğer bir somut gerçek var. O da az okuyan bir toplum oluşumuz. 1992'yi "Kitap ve Okuma Yılı" ilan ederek bu sorunun altında yatan nedenleri araştırma, çözüm yolları arama, etkinlikler yapma, okuma konusunu gündemde tutma çabası içinde geçirdik. Kampanyalar yaptık, yarışmalar düzenledik, kitaplarımızı ücretsiz verdik, tüm bu etkinliklerimizi yine sürdüreceğiz.

1993 yılında "KİTAP SATIN ALIN... AYDINLANIN" diyerek ikinci adımımızı atıyoruz. Yine kampanyalar, yarışmalar yoluyla insanımızı kitaba ve kitap satın almaya yönlendirmek amacındayız.

Geniş ufukları olan, düşünen, düşündüğünü açıklayan, görsel iletişim araçlarının verdikleriyle yetinmeyen, kültürlü insanların yaşadığı özgür ve demokratik ortamı olan, geleceğin, 2000'li yılların Türkiyesi için bu kavramların yerleştirilmesi çok önemli. Bunun sonunda kitabı isteme, sahip olma ve bundan haz duyma duygusunun yaygınlaştığı insanların Türkiyesi, okuyan, yazan Türkiye, düşlenenlerin gerçekleştiği Türkiye olacaktır.

Bakanlığımız 1993'te gerek çalışmaları sırasındaki değerlendirmeleri gerek Türkiye'nin her köşesinden gelen istemin yoğunlaşması nedeniyle baskı sayılarını yükseltti.

Toplumsal düşünce birikimimizi oluşturan, bu arada da ulusal kültürümüze katkıda bulunmuş olan ve fakat özel yayınevleri tarafından yayınlanmasında bilinen güçlükleri yaşayan kitapları yayınlamaya devam edeceğiz. Böylece, ulusal kültür birikimimizi yalnızca bir koruma mantığıyla değil, günümüz gereksinimlerini karşılayacak bir yaklaşımla ele almış olacağız.

Okumak ve yazmak, insanların insanca duygularının, kendi kendisiyle yalnız kalabildiği tat alma ve haz duyma anlarının yaşandığı tek alandır. İnsanlar yaşanan bu anlarının sonucunda dünyamızı süsleyen fikir ürünlerini ortaya koyuyor, yetenekli kişiler ortaya çıkıyor, hepimizin, ülkemizin, giderek dünyamızın malı oluyor.

Bu gerçek ve bilinç içinde kitap ve okumak somutunda başlattığımız girişimlerimizi 1993'te yine gündeme getiriyor "KİTAP SATIN ALIN. AYDINLANIN" diyoruz.

Çoğulcu, katılımcı, demokratik yapılı, çağını yakalamış, ona içerden bakan kuşaklar olarak yetişmemizin gerçeği bu, diyorum ve buna içtenlikle inanıyorum.

D. Fikri SAĞLAR
Kültür Bakanı
(1993)

Takdim

MUSTAFA KEMÂL, Atatürk olarak doğmamış ve kolay kolay Atatürk olmamıştır. Çöküşün belirginleştiği bir dönemde, sayısız Osmanlı aydını ile birlikte, o da bir çıkış yolu aramaya daha okul sıralarında başlamış, fakat ileri sürülen formüllerden biri —Meşrutiyet— amacına ulaştığı halde bendesi olmamış, gerçek ve kurtarıcı amacı bulabilmek için direnmiştir. Tek kalmaya itilmemiş, tekleşmeyi seçmiş, ancak bundan sonradır ki, Atatürklüğe yönelmiştir.

Bu senaryo, sonucu veya sonuca giden yoldaki çarpıcı olayları ve başarıları değil, işte bunu, Mustafa Kemâl'in Atatürklüğe, gerçek söylenişi ile de Türkiye'nin ve Türklüğün gerçek kurtuluşuna yöneliş dönemini anlatmaya çalışır. Bu dönem bilinmeden ve belirtilmeden Atatürk'ün ve Cumhuriyet'in tam olarak kavranıp benimseneceğine inanamıyorum.

Tarık BUĞRA

1. Dış — Gündüz — Endişeli bir bekleyişin müziği ve ilk notalarla düşen yazı:

İSTANBUL, DOLMABAHÇE — Kasım 1938

Yazının arkasında Dolmabahçe Sarayı fludur. Yazı küçülüp silinirken kamera Saray'a büyük kapıdan yaklaşır ve ilerler; iç kapı.

2. İç — Gündüz

Birinci kat salonu; ikinci kata çıkan merdivenler; ikinci kat salonu; kamera bu ilerleyişi sırasında, sağdaki bir açık kapıdan yuvarlak bir masanın etrafına oturmuş beş doktoru da görüntüleyip geçer; içeridekilerin mırıltılı konuşmaları bir iki adım daha sürer; görüntüye bir başka kapı girer. Bu kapıya zoom /

3. İç — Gündüz — Atatürk

Odanın genel çekimi çevrilme ile son olarak pencerelerden Atatürk'ün yatağı; kamera yatağın boy çekiminden Atatürk'ün omuz çekimine geçer: Yüzde küçük bir kas hareketi bile yoktur; kamera profilden cepheye kayarken müziğimiz geriler ve bu gerileyişe orantılı olarak, kalk borusunun sesi uzaklardan perde perde yakınlaşır; fakat hep ötelerde kalır.

Atatürk'ün yüzünde, hemen ilk notalardan sonra, bir iki kas oynar; göz kapakları zorlanır, aralanır gibi olur; dudaklar gülümsemeyi dener;

gözlerde minicik parıltılar görünür. Son notalara gelinirken görüntü dalgalanır; müziğimiz susar; onun yerine, uyanan bir koğuşun karyola gıcırtıları, ayak sesleri ve net olmayan konuşmaları işitilmeye başlar; dalgalanan yüzde acı bir gülümseyiş belirirken /

4. Dış — Gece — Jenerik, müzikle

Atatürk'ün perdeyi kaplayan, iyice sislenmiş omuz çekimi üzerine bir kış gecesinin görüntüleri, sağ yandan aşağıya da filmin yazıları düşmeye başlar.

Demirli küçük tekneleri sarsan, kayalık kıyıları döven dalgalar; gökyüzünde akan bulutlar; sarsılan dallar/

Kamera bu görüntülerden ve ağaçlar arasından bir bahçeye girer, ilerideki binaya doğru ilerler, nizamiye kapısı ile yandaki pencereleri görür; yukarı kaydırma başlarken jenerik biter ve Şu yazı düşer:

Harp Akademisi: İstanbul, 1902

Yukarı kaydırma sürmektedir: Üst kat balkonu; balkon kapısının alttan yakın çekimi; cepheye geçiş; sofanın dıştan görünüşü /

5. İç/Gece — Sofa — Gecenin sesleri yerine, fonda, uykunun huzurunu belirten müzik.

Kamera sofada ilerler; açık duran bir kapının yandan görünüşüne hızlı yaklaşım /

6. İç/Gece — Yatakhane — Mustafa Kemâl, kurmay adayları, nöbetçi subay

Kapıdan koğuşun genel görünümü ve kaydırmalarla, yataklarında uyuyan kurmay subay adaylarının beş altısının göğüs çekimi; sonuncu-

sundan geçerken müzik bocalar, tedirginleşir, öfkelenir ve bir şimşek çakışının parıltısı, gök gürleyişinin sesiyle özdeşleşir. Atatürk'ün az belirginleşen omuz çekimine, Mustafa Kemâl'in, üzerine şimşek parıltısı vuran göğüs çekimi biner; bir an sonra da Atatürk tamamen kaybolur:

Mustafa Kemâl uyanıktır, huzursuz ve gergindir, çene kemikleri zonklamaktadır; hırsla sırtını döner, yorganı başına çeker, sonra gene açar ve yan yukarıya doğru bakar /

Pencere; grileşmeye başlayan gökyüzü /

Mustafa Kemâl yeniden battaniyesini çeker; kararır /

Pencere; şafak belirtileri; Dolmabahçe'deki kalk borusunun sonlardaki tonu ve gene orada işittiğimiz uyanış seslerinin bir parça daha belirginleşmiş tekrarı:

SES: Mustafa Kemâl!

Alttan çekim: Nöbetçi subayın bacaklarından ve sopa tutan elinden, yorganını atarak doğrulanMustafa Kemâl /

Mustafa Kemâl: Yorgun, üzgün, utangaç gülümser /

Koğuşun genel çekimi, Mustafa Kemâl'in açısından: Nöbetçi subay uzaklaşıyor; aday subaylar çoktan kalkmıştır; aralarında giyinmiş olanlar da vardır. Mustafa Kemâl, havlusu, tıraş takımını alarak hızla çıkar; kamera onu izler.

Musluklar; aynada Mustafa Kemâl'in üzgün yüzü ve usturanın son darbeleri; ustura olduğu yerde kalır ve Mustafa Kemâl'in baktığı yönden aynaya Müfid'in görüntüsü girer; Müfit ona bakarak başını esefle sallar ve görüntüden çıkar. Aynada, kendisini yargılayan Mustafa Kemâl kalır/

7. Gündüz — Dış — Akademinin bahçesi — Mustafa Kemâl, Müfit ve öğrenciler

Genel çekim; vakit akşama doğrudur; kimileri oturan, kimileri dolaşan, ikili üçlü kurmay adaylarından kaydırma ile kamera Mustafa Kemâl'i profilden göğüs çekiminde görür; arkada flu olarak gruplar vardır; kendi grubundan ayrılan Müfit, Mustafa Kemâl'e doğru yürür /

Yakın plan ikisinin profilleri:

MÜFİT — Rahatsız etmezsem /

KEMÂL — Hayır.

(*Mustafa Kemâl ona, kameraya, bakar, bekler)*

MÜFİT — Derdin ne?

(Mustafa Kemâl, şakacı, gülümser)

KEMÂL — Kim haber verdi?

MÜFİT — Ben ciddîyim.

(Mustafa Kemâl, yürürken)

KEMÂL — Söyle.

(*Mustafa Kemâl kamerayı kapatır/*

Geniş açı; Müfit iki uzun adımda Mustafa Kemâl'in yanına gelir, kolundan tutar, bakışırlar)

MÜFİT — Kalk borusunu duymuyor, bir türlü uyanmıyorsun. Dâhiliye zabiti karyolanı sarsmadıkça kalkamıyorsun.

(Mustafa Kemâl kameraya doğru yürür, başını eğer, dudaklarını emer; görüntüde Müfit'in yarısı ve fon fludur)

KEMÂL — Doğru. Haklısın.

(Biraz daha yürür; Müfit görüntü dışında kalır; fon hep flu)

MÜFİT — (*Sesi*) Ben sana hesap soruyorum; sen bana haklısın diyorsun. İddialaşmışız gibi!

(Mustafa Kemâl bakar, Müfit profilinden görüntüye girer)

MÜZİK uzakta

MÜFİT — Bu derin uykuların sebebi ne?

(Mustafa Kemâl hüzünle gülümser ve yürür, görüntüden çıkar)

MÜZİK belirir.

MÜFİT — Hep yalnızsın.

KEMÂL — (*Sesi*) Evet.

(Müfit yürür. Kemâl önlerinde, göğüs çekimlerini kaybetmeden onları önden izler, Mustafa Kemâl de görüntüye girmiştir)

MÜFİT — Düşüncelisin. /

KEMÂL —Evet.

MÜFİT — Daima gamlı, kederlisin.

KEMÂL —Evet

(*Müfit durur)*

MÜFİT — Sebep?

(Mustafa Kemâl bekler, dudaklarını emmektedir)

MÜFİT — Yalnız beni değil, seni seven bütün arkadaşlarını üzüyor, endişelendiriyorsun. (*Küçük bir ara*) Sebep?

(Bakışları sabitleşen Mustafa Kemâl'in dudakları aralanır, burun kapakları oynar; yan gerideki Müfit flulaşır; bir parça daha belirginleşen müzik alabora olur. Birdenbire dönen Mustafa Kemâl'in amorsundan, Müfit netleşir)

MÜFİT — Söyle; lütfen.

(Aksi açı)

KEMÂL — (*Sertçe*) Bilmiyorum. (*Ton düşer*) Yemin ederim.

(Müfit inanmıştır; şaşırır; Mustafa Kemâl kameraya doğru yürür, karartır. Mustafa Kemâl ile Müfit uzaklaşıyorlar. Müzik yeniden ilk teme, hüzne döner)

KEMÂL — Yat borusu herkes için uyku borusu. Onu beklersiniz. Koğuşlara koşuşursunuz. Aranızda doğru dürüst yıkanmadan yataklarına giren ve hemen mışıldamaya başlayanlar olur. Yatıyorum ben de; fakat saatlerce, bitap düşene kadar uyuyamıyorum.

(*Görüntüden çıkarlar. Kamera bulutlar kaynaşan, ışık sızdırmayan gökyüzüne yükselir, sonra büyük dalgalı denizlere, oradan da sarsılan ağaçlara, dallara kayar; zaman zaman da bu görüntülerin üstüne Mustafa Kemâl'in hüzünlü görüntüsü biner; bu arada müzik hüzünden endişeye, endişeden öfkeye ve tekrar hüzne geçer)*

KEMÂL — (*Bütün bu görüntülere düşen sesi*) Uyumak için gözlerimi yumar yummaz bir düşünceler sağanağıdır bastırır. (*Ara*) Düşünce bir karara ulaşmak içindir; karar veremiyorum. Çünkü her doğrunun karşısına beş yanlış çıkıyor. Yararlı zannettiklerimin sakatlıkları, sakıncaları beliriyor.

(Kamera, son görüntülerden Mustafa Kemâl'in göğüs çekimine, hızla, geçer)

KEMÂL — Bir karar vermem, bir yol seçmem gerek; fakat konusunu, amacını bilemiyorum. /

(Yavaş bir kaydırmada görüntüye Müfit de girmektedir)

İsyan duyguları ile sarsılırım; isyanım kimleredir, neleredir, nedendir, bilmem. (*Ara)* Ve bütün koğuş, bütün payitaht, bütün memleket mışıl mışıl uyurken ben uyuyamam.

(Göğüs çekimlerinde, Müfit, Mustafa Kemâl'e, o da kameraya bakmaktadır; Mustafa Kemâl hüznünü, çarpıcı bir şekilde belirten bir gülümseyişle susar ve bir an sonra da, aynı gülümseyişle Müfit'e döner; görüntüye, ilerideki gruplar flu olarak girer)

KEMÂL — Bu yüzden de kalk borusu bana yetmiyor; uyanabilmem için, eli sopalı dâhiliye zabitinin karyolamı sarsması gerekiyor.

(Yürürler; kamerayı kapatırlar; açılan kamera onları bir bankta otururken görür; fonda bir lodos denizi vardır)

KEMÂL — Fransız İhtilali! Övülüyor. Övüyoruz. Peki, bu ihtilal bizim devletimize neler hazırlamıştır ve hazırlamaktadır? Ötede, beride, bir de Karl Marks'tan, Bolşeviklikten söz ediliyor; o da böyle. Hangi neticeleri doğuracaktır ve bu neticeler için, müspet veya menfi gayretler ve şimdiden alınması gereken tedbirler, tutulacak yollar yok mudur? Varsa neler olmalıdır?

(*Kamera Müfit'i görüntü dışı bırakarak Mustafa Kemâl'e yaklaşırken)*

(*Tipik hüzünlü gülümseyişi ile dert döküyor*) Bunları düşünmeden yapamıyor ve uyuyamıyorum, bitap düşene kadar.

8. İç/Gündüz — Akademinin kitaplığı: Mustafa Kemâl— Müfit— Asım — Ali Fuat — Ali İhsan

(Toplu çekimde: Asım ile Ali Fuat yan yana oturuyor; Müfit masanın öte başında, Ali İhsan pencerenin yanında, ayakta; Mustafa Kemâl, sırtı dönük olarak raftan bir kitap alıyor, açıyor)

FUAT — Kemâl.

(Mustafa Kemâl, aynı çekim ve açıda, başını çevirerek bakar)

FUAT — Müfit bize bir şeyler söyledi.

(Mustafa Kemâl; Müfid'e doğru bakar

Müfit; başıyla evetler.

Toplu çekimde: Mustafa Kemâl, elinde kitap, Ali Fuat ile Asım'ın karşısındaki sandalyeye otururken)

KEMÂL — Pekâlâ. (*Gülümseyerek Asım'a bakar*) Cezam nedir çavuş?

ASIM — Ben burada sınıf çavuşu olarak bulunmuyorum; (*Elleriyle ötekileri gösterir*) arkadaşız biz. Aramızda güvenemeyeceğin kimse yok.

(*Pencerenin önündeki Ali İhsan, masaya yaklaşıyor)*

İHSAN — Konuşalım dedik.

FUAT — Seni uykusuz bırakan suallerin üzerinde duran yalnız sen değilsin; daha başkaları da var.

ASIM — Ayrıca, bu suallerin cevaplarını da veriyor onlar.

(Ali Fuat, Asım'ın yan gerisinden görünen Mustafa Kemâl kalkarken)

KEMÂL Cevaplar! Biliyorum.

(*Kamera ötekileri aşarak, elindeki kitabı yerine koymakta olan Mustafa Kemâl'e yaklaşıyor)*

KEMÂL — Cevaplar! Asıl onlar. Jön Türkler, masonlar, İttihat ve Terakki. Biliyorum getirdikleri cevapları. /

(Birden dönen Mustafa Kemâl 'in göğüs çekimi)

KEMÂL — Ben uykusuz gecelerimde asıl bu cevaplarla boğuşuyorum.

9. İç/ Gece —Birinci sınıf bir lokanta: Mustafa Kemâl, Müfit, figüranlar; fonda yemek müziği.

(Kamera salonun genel görüntüsünü vererek bir köşedeki masada konuşmakta olan Mustafa Kemâl ile Müfit'e yaklaşıyor. Öteki masalarda, çoğunlukla Levantenlerin ve kadınların bulunduğunu kamera özellikle belirtmiştir. Masanın yukarıdan çekiminde, Mustafa Kemâl ile Müfit'in yemeğin sonuna geldikleri anlaşılmaktadır)

KEMÂL — Cevaplarını da getirmişler! Öyle diyordu Asım. Ali Fuat'la Ali İhsan da inanmış buna. /

(Düz çekimde, Müfit'in amorsundan, Mustafa Kemâl, alaycı)

Söyler misin Müfit, kimdir bu kâhinler?

MÜFİT — Daha tanımadın.

KEMÂL — Onun için soruyorum ya.

(Aksi açı)

MÜFİT — Demek istediğim, tanımadan alay etme, küçümseme. /

(*İkisinin profilleri)*

KEMÂL —Tanıt.

MÜFİT — Mesela Enver Bey, Ali Fethi Bey.

KEMÂL — Başka?

MÜFİT — Hafız Hakkı, Cafer Tayyar. /

(*Mustafa Kemâl)*

KEMÂL — Hepsi de bir üstümüzdeki sınıftan. /

(Mustafa Kemâl'in dar profilinden Müfit)

MÜFİT — Yalnız değiller; Birinci Orduda, İkinci Or.. /

(*Müfit susar, bir an sonra da masaya bir iki boş tabağı almak için uzanan garsonun kolu girer)*

GARSON — Meyve, tatlı, bir şey emreder misiniz?

(Mustafa Kemâl, Müfid'e bakarak omuz silker/ Geniş açı; Müfit garsona bakar)

MÜFİT — Meyve; karışık.

KEMÂL — (*Aynı anda, gülümseyerek*)Macédoine!

(Garson uzaklaşırken Müfit, Mustafa Kemâl'e bakar)

MÜFİT — Anlamadım?

(Müfit'in dar profilinden Mustafa Kemâl; gülümseyişi belirginleşir)

KEMÂL — Karışık meyve; karışık şeyler: Makedonya benzeri diyor Fransızlar buna. /

(Müfit'in göğüs çekimi; içmek üzere olduğu kadeh dudak hizasında kaldı; açıklama bekliyor/ Mustafa Kemâl'in omuz çekimi; dudakları gergin, görmediğimiz kadehine bakıyor)

(Detay — Mustafa Kemâl'in kadehiyle oynayan eli)

KEMÂL — (*Sesi*) Karışık denince bütün dünya Makedonya'yı, bizim Makedonya'mızı hatırlıyor. /

(Aynı çekimde, el kadehi sertçe salladı/ Yalnız kadeh: İçkide ışık oyunları ile ve üstten çekimde kadeh büyüyor ve BİNDİRME başlıyor)

10. İç/Sabah — Dolmabahçe'deki oda — Atatürk; uzaktan kalk borusunun sesi —

(Kadehteki dalgalara düşmüş bir resim gibi Atatürk'ün portresi, hatırlama çabaları; fondaki boru sesi kaybolurken, kargaşa ve tedhiş havası veren bir müzik çarpıcı bir şekilde başladı; Atatürk portresinin yerini, kadehte flu olarak, Müfit ile Mustafa Kemâl'in lokantadaki son görüntüleri aldı; müzik gerilere kaydı; kadehteki çalkantı, bir dalga gibi Mustafa Kemâl ile Müfit'i büsbütün flulaştırırken, perdeye Makedonya haritasını serdi; bundan sonra, konuşmaya uygun olarak bölgeler ve bu bölgelerdeki olaylar görüntülenecektir)

KEMÂL — (*Sesi*) Sırplar, Bulgarlar, Yunanlar, Karadağlılar, Arnavutlar, Hırvatlar! Ve biz: Türkler! (*Ara*) Hangi karışık salata, hangi türlü? Aşûre! Bir vakitler bu karışıklık mesele değildi; fakat şimdi? /

(Hep haritanın üzerinde, anlatıma eş, baskın, pusu, yağma, öldürme, yakıp yıkma, şehir içi, şehir dışı sabotaj görüntüleri, bölgelerin ve yapanların giyim kuşam özellikleri ile verilir; arada bir flu olarak masayı da görürüz)

KEMÂL — (*Sesi*) Hepsi de istiklal davasında. Kiminin arkasında İngiltere, kiminin de Rusya veya Fransa. Şimdi tam bir keşmekeş, bir hengâme: Yedi/

KEMÂL — … yönde yedi gerilla savaşı. Köyler, kasabalar, çiftlikler basılıyor, talan ediliyor. Köprüler, demiryolları uçuruluyor./

(BİNDİRME *sona eriyor; ikinci bir dalga, önce haritayı, sonra Atatürk'ün portresini siliyor ve kadeh ile onu tutan el küçülüyor, lokantadaki masanın üstten çekimine dönülüyor; bu arada, görüntüdeki değişime paralel olarak müzik, yemek müziğine dönüşüyor ve meyve tabağını masaya bırakan garsonun kolu görüntüye giriyor. Garsonun kolu çekilirken kamera, masadan Mustafa Kemâl'in büstüne yükselir)*

KEMÂL — Müfit, bunlar büyük talanın, asıl yağmanın işaretleridir. Bir şeyler yapmak lâzım.

MÜFİT — Ne yapılabilir diyorsun? /

(Mustafa Kemâl; kadehi dudaklarına yakın; dalgın)

KEMÂL — Bilsem, sabahlara kadar kıvranır mıydım?

(Mustafa Kemâl sislenirken, dudağını dişledi; kadehine baktı)

KEMÂL — Bilsem /

(Mustafa Kemâl içkisini bitirdi)

MÜFİT — *(Sesi)* Bilenler var diyoruz sana!

(Mustafa Kemâl, bir an için netleşti; ilgilendi ve pat diye karardı)

11. Dış/Gündüz — Boş bir deniz kıyısı — Arkada dik bir yamaç: Asım, Mustafa Kemâl, Müfit, Enver, Cafer Tayyar, Ali Fethi, Hafız Hakkı—

(Hepsi de üniformalı. Asım, Mustafa Kemâl ve Müfit'in amorsundan, bel çekiminde ötekileri, kamera Asım selâm verirken görür)

ASIM — Ben birinci sınıf Başçavuş Asım, Kütahya!

KEMÂL — (*Selam verirken*) Birinci sınıftan Mustafa Kemâl, Selânik!

ENVER — (*Başıyla gösterir*) Hafız Hakkı, Manastır. /

(Hafız Hakkı selam verirken tek olarak göğüs çekimindedir; arka yamaç görülür)

ENVER — (*Sesi*) Cafer Tayyar.

(Cafer Tayyar selam veriyor; o da göğüs çekiminde; fon bu sefer deniz tarafı)

.. Priştine.

(Mustafa Kemâl'in dar profilinden Enver)

ENVER — Ben Enver, İstanbul. /

(Kamera ilk açıya geçerken)

.. Müfit söyledi, bizimle konuşmak istemişsiniz. /

(Enver eliyle, Mustafa Kemâl'e yürümesini işaret eder)

.. konuşalım.

(Enver, Mustafa Kemâl ile önde, ikişerli olurlar ve kameraya doğru yürürler;yürüyüş boyunca aradaki mesafe değişmez)

ENVER — Devlet ve millet ahvaliyle alâkadar imişsiniz?

KEMÂL — (*Alçakgönüllü bir gülümseyişle*) Vicdanı ve kafası olan herkes kadar efendim.

(Enver, ona ilk defa dikkatle bakar, sonra gülümser)

ENVER — Fakat Müfit'in bana söylediğine göre, biraz fazlası var.